

Utlåtande om utkastet till skötsel- och användningsplan för Skärgårdshavet, uppdaterad ordningsstadga för Skärgårdshavets nationalpark och ny ordningsstadga för naturskyddsområdet i Sjalö skärgård

Bygg- och miljönämnden 12.06.2024 § 92
430/11.02.05/2024

Beredare

Ledande miljövärdinspektör Päivi Paavilainen, tfn 040 627 7470
Turismchef Benjamin Donner, tfn 040 483 8282
fornamn.efternamn@pargas.fi

Forststyrelsens Naturtjänster utarbetar en skötsel- och användningsplan (SAP) för de områden som är av central betydelse för naturen och rekreationen i Skärgårdshavet. Områdena består av helheter inom nationalparken, vissa naturskyddsområden, Natura 2000-områden och privata skyddsområden. Planområdet är beläget i Pargas stad samt i kommunerna Kimitoön och Nådendal. I avgränsningen ingår också fastigheter som staten reserverat för andra skyddsändamål samt sådana fastigheter och vattenområden i landskapet Egentliga Finland som ligger inom samarbetsområdet för Skärgårdshavets nationalpark och som förvaltas av staten.

Till planeringsområdet hör 16 Natura 2000-områden, varav vissa överlappar statens skyddsområden. I planen ingår också 125 privata skyddsområden och samfälliga vattenområden, men planen är inte förpliktande för dem. Dessa förvaltas av privata markägare eller av delägarlag och fiskeområden. Markägare till privata skyddsområden ger tillstånd till att naturvårds- och återställandeplaner utarbetas och genomförs för områdena.

Nästan 95 % av planeringsområdets areal på 186 426 hektar består av vattenområden. Av statens områden inom planeringsområdet täcker skyddsområdena drygt 31 %, de områden som reserverats för skydd 32 % och övriga områden nästan 36 %. Skyddsobjekten på privat mark omfattar en procent av planeringsområdet. Området är också en del av UNESCO:s internationella program Människan och biosfären.

Av de områden som reserverats för statligt skydd omfattar planeringsområdet Kyrkudden på Sjalö, vattenområdet söder om Gyltö fort, Ejskär samt Kesnäs och Ormskär vid Utö. Planeringsområdet har avgränsats enligt de naturtyper som förekommer i skyddsområdena och som är typiska för området och på vilka samma principer för skötsel och användning tillämpas.

Syftet med planen är att samordna och styra målen och behoven i samband med naturskydd, rekreationsanvändning och annan användning på en strategisk nivå under en period på 10–15 år. De viktigaste målen är att utveckla naturturismen och rekreationen på ett hållbart sätt med beaktande av områdets skyddsvärden samt att identifiera och schemalägga nödvändiga skyddande, vårdande och återställande åtgärder för att trygga områdets naturvärden. Arbetet har utförts enligt principerna för deltagande planering.

Målet är också att identifiera sådana användningsformer och verksamheter som kan ha en negativ inverkan på de viktigaste skydds- eller bruksvärdena i planeringsområdet. För första gången finns också rikliga mängder marina data tillgängliga som stöd vid planeringen i och med att planen utarbetas som en del av det EU-finansierade projektet Kust-LIFE. Under de senaste åren har

havsnaturen i planeringsområdet kartlagts i rätt stor omfattning inom projektets ramar.

Forststyrelsen färdigställer skötsel- och användningsplanen direkt efter remissbehandlingen utifrån responsen i utlåtandena. Därefter fastställs skötsel- och användningsplanen av miljöministeriet i enlighet med naturvårdslagen, eftersom planeringen inleddes medan den föregående naturvårdslagen ännu var i kraft.

Länkar till beredningsmaterialet på svenska och finska:

[Skötsel- och användningsplan för Skärgårdshavet | Forststyrelsen \(metsa.fi\)](#)
[Saaristomeren hoidon ja käytön suunnittelu | Metsähallitus \(metsa.fi\)](#)

Bilaga

Begäran om utlåtande

Föredragande

Ledande miljövårdsinspektör Päivi Paavilainen, tfn 040 627 7470
fornamn.efternamn@pargas.fi

Beslutsförslag

Bygg- och miljönämnden beslutar lämna följande utlåtande i ärendet:

Bygg- och miljönämnden anser att det är bra att Skärgårdshavets olika särdrag uppmärksammas i skötsel- och användningsplanen bland annat i fråga om skärgårdskulturen, värdefulla landskapsområden, biologisk mångfald med beaktande av småskaligheten och områdets kalkrikedom, samt det mångsidiga byggnadsarvet. Remissmaterialet är omfattande och olika delområden har behandlats grundligt under beredningen. Eftersom materialet är stort och mångfasetterat bör hänsyn tas till hur åtgärderna på olika delområden passar samman med helheten.

Eftersom Skärgårdshavet är ett populärt rekreations- och besöksmål (cirka 75 000 besökare i nationalparken 2019) är det motiverat att stöda och vidareutveckla olika former av hållbar turism. Det finns en vilja att bevara och skydda sådana platser som känns viktiga på ett personligt plan, och därför bör tillgängligheten till Skärgårdshavet och skärgården också tas i beaktande. Turismen skapar arbetstillfällen och näringsmöjligheter och bidrar till att upprätthålla skärgårdskulturen och göra den känd. När antalet besökare ökar är det motiverat att avgränsa sådana skyddsområden enligt skötsel- och användningsplanen som inte utsätts för tryck från turismen eller andra störningar från mänsklig verksamhet och som främjar återhämtningen av den biologiska mångfalden och förbättringen av Skärgårdshavets tillstånd. Kommunikation och välmotiverade eventuella begränsningar på skyddsområden bidrar till att göra skyddsåtgärderna mer accepterade. Detta bör beaktas särskilt på nya restriktionsområden och vid förhandlingar med privata markägare.

Möjliggörande av rekreation och friluftsliv och den inkomst som detta medför till invånare och näringsliv i skärgården är en av grundpelarna för nationalparkens grundande. Inom nationalparken är det viktigt att Forststyrelsen stöder skärgårdens företagare och deras idkande av sina näringar inom området.

Det är av yttersta vikt att servicenivån på befintliga anvisade övernattningsplatser bibehålls och på sikt utökas, då den befintliga belastningen på dessa är för stor. I ödemarksdelarna av nationalparken behöver övernattning enligt allemansrätt tillåtas i enlighet med allemansrätten, och detta behöver inbegripas i nationalparkens ordningsstadga. Förutom att möjliggöra bredare, hållbar

rekreation i skärgården så minskar detta även på punktbelastningen på de öar där övernattning nu är tillåten enligt nationalparkens ordningsstadga.

På Utö, en av de få öarna med förbindelsetrafik i kombination med service som inkvartering, restaurang och butik vars existens och arbetsplatser stöds av besökare, är det stora intresset för besök av friluftsidkare i kombination med i det närmaste icke-existerande möjligheter att tälta i den svåra terrängen en utmaning för samhället. Möjligheter till anvisad tältplats med toalettfaciliteter finns inte på annat än statliga markområden, och Forststyrelsen bör hjälpa upp situationen för invånarna genom att möjliggöra ett organiserat och tillräckligt stort tältområde i Kesnäs terräng eller annat passligt område.

Skötsel- och användningsplanen för Skärgårdshavet är kopplad till flera andra planer och program, bland annat Skärgårdshavsprogrammet som infördes av regeringen Marin 2021 och som regeringen Orpo fortsatte genomföra för att minska den diffusa belastningen i avrinningsområdet, Finlands havsplan 2030 och Egentliga Finlands etappplansplan för naturvärden och -resurser. Det är viktigt att säkerställa att de olika planerna och deras åtgärder stöder varandra samt att de möjliggör att den unika skärgårdsnaturens mångfald kan tryggas och att skärgårdens kulturarv kan kombineras med hållbar turism. Den cirkulära ekonomin bidrar med ny utveckling genom projekt och åtgärder som kan spara på naturresurserna i en känslig och logistiskt utmanande miljö som lätt blir överbelastad. Naturen behöver skyddas och traditionella skärgårdsnäringar och skärgårdssamhällen stödas även utanför de områden som särskilt reserverats för ändamålet.

Även i fortsättningen bör frivilligarbetets andel upprätthållas och utökas för att trygga vårdbiotopernas livskraft och för att återställa livsmiljöer. Skötsel- och användningsplanerna bör uppdateras vid behov, särskilt om den forskningsbaserade kunskapen om den marina undervattensmiljön och skydds- och vårdbehoven uppdateras under planperioden. Dessutom är det befogat att öka och utveckla samarbetet mellan alla aktörer i Skärgårdshavets område som arbetar för att minska riskerna för oljeskador. Även kommunerna har en vilja att samarbeta med de olika aktörerna i Skärgårdshavets område inom ramen för sina resurser och vidta åtgärder enligt sina egna strategier och klimat- och miljöprogram för att främja skyddet av Skärgårdshavet. Vid behov kan kommunerna också fungera som samarbetspartner i kommunikationen om Skärgårdshavet.

Beslut

Efter diskussion föreslog föredraganden följande tillägg till utlåtandet:

Som grund för skötseln och användningen av Skärgårdshavet bör man utnyttja de långa tidsserierna inom havsforskning från forskningsinstituterna på Själö och i Korpoström. Betets betydelse för vårdbiotoper, landskapsvärden och den biologiska mångfalden har identifierats som viktig och förutsättningarna för bete ska tryggas och betet fortsätta i så stor utsträckning som möjligt i skärgården i områden som lämpar sig för det.

Föredragandens ändrade förslag godkändes.

Delgivning

Utlåtande senast 30.6 kirjaamo@metsa.fi
Stadsstyrelsen för kännedom